

ZAKON

O PRAVIMA BRANITELJA I ČLANOVA NJIHOVIH OBITELJI

I. TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

Ovim Zakonom uređuju se: uvjeti, način i postupak za ostvarivanje prava ratnih vojnih invalida i članova njihovih obitelji, članova obitelji poginulih, umrlih i nestalih branitelja domovine (u daljnjem tekstu: obitelji poginulih, umrlih, nestalih branitelja) i demobiliziranih branitelja, osoba zaslužnih u domovinskom ratu, te druga pitanja iz područja braniteljsko-invalidske zaštite.

Članak 2.

Braniteljem, u smislu ovoga Zakona, smatra se pripadnik Armije Republike Bosne i Hercegovine, Hrvatskog vijeća obrane i policije nadležnog tijela unutarnjih poslova (u daljnjem tekstu: Oružane snage) koji je sudjelovao u obrani Bosne i Hercegovine (početak agresije na općinu Ravno) od 18.09.1991. do 23.12.1996. godine, odnosno do prestanka izravne ratne opasnosti i koji je demobiliziran rješenjem nadležnoga vojnog tijela, te osoba koja je sudjelovala u pripremi za obranu i u obrani Bosne i Hercegovine u vremenu prije 18.09.1991. godine, a koja je angažirana od nadležnih tijela.

Pod sudjelovanjem u obrani Bosne i Hercegovine, u smislu stavka 1. ovoga članka, podrazumijeva se sudjelovanje u oružanom otporu i djelovanje u izravnoj svezi s pružanjem otpora.

Dragovoljcem i organizatorom otpora, u smislu ovoga Zakona, smatra se pripadnik vojnih postrojbi koji je sudjelovao u pripremi za obranu i u obrani Bosne i Hercegovine, u vremenu do 19.06.1992. godine, te druga osoba koja nije bila vojni obveznik u vrijeme dragovoljnog stupanja u Oružane snage i ostala neprekidno u postrojbama do kraja rata, ili je ranije demobilizirana od nadležnoga vojnog tijela.

Veteranom, u smislu ovoga Zakona, smatra se osoba koja je stupila u postrojbe iz stavka 1. ovoga članka od 18.09.1991. do 31.12.1992. godine i neprekidno ostala do 23.12.1995. godine, ili ranije demobilizirana od nadležnoga vojnog tijela.

Sudionikom rata, u smislu ovoga Zakona, smatra se svaka osoba koja je u sastavu Oružanih snaga iz stavka 1. ovoga članka provela najmanje jednu godinu neprekidno u razdoblju od 20.06.1992. do 23.12.1995. godine.

Pojmovi i definicije iz ovoga članka koriste se i primjenjuju prilikom reguliranja prava i pogodnosti u svim područjima i razinama vlasti koje se tiču branitelja i članova njihovih obitelji.

Članak 3.

Ratni vojni invalid je državljanin Bosne i Hercegovine koji je obavljajući vojne dužnosti, druge dužnosti za ciljeve obrane u sastavu Oružanih snaga, sudjelujući u obrani Bosne i Hercegovine u vremenu i pod uvjetima i okolnostima iz članka 2. stavak 1. ovoga Zakona, zadobio ranu, ozljedu, bolest ili pogoršanje bolesti, pa je uslijed toga nastupilo oštećenje njegova organizma najmanje za 20%.

Ratni vojni invalid je i državljanin Bosne i Hercegovine koji je na zapovijed ili po nalogu nadležnoga vojnog tijela ili organa uprave nadležnog za poslove obrane i državne sigurnosti, pod uvjetima i okolnostima iz predhodnoga stavka, zadobio ranu, ozljedu, bolest ili pogoršanje bolesti, pa je uslijed toga nastupilo oštećenje njegova organizma najmanje za 20%.

Ratni vojni invalid je i osoba koja je u vremenu i pod uvjetima i okolnostima iz st. 1. i 2. ovoga članka bila ratni zatočenik i zadobila ranu, ozljedu, bolest ili pogoršanje bolesti, pa je uslijed toga nastupilo oštećenje njegova organizma najmanje za 20%.

Ratni vojni invalid je i stranac kod kojega je nastupilo oštećenje njegova organizma pod okolnostima i uvjetima iz st. 1., 2. i 3. ovoga članka.

Mirnodopski vojni invalid je osoba koja je u miru bez namjere, obavljajući vojnu dužnost, zadobila ranu ili ozljedu, pa je uslijed toga nastupilo oštećenje njegova organizma najmanje za 20%, odnosno kod koje je uslijed bolesti ili pogoršanja bolesti nastupilo oštećenje njegova organizma najmanje za 60% u vremenu od 24.12.1996. godine i to:

- vojna osoba na služenju obveznog vojnog roka,
- pitomac u vojnoj školi,
- pripadnik pričuvnog sastava za vrijeme vojne dužnosti.

Članak 4.

Obitelj poginulog, umrlog, nestalog branitelja je obitelj osobe koja je poginula, umrla, nestala pod uvjetima i okolnostima iz čl. 2. i 3. ovoga Zakona, odnosno umrlog do 23.12.1996. godine od posljedica rane, ozljede ili bolesti zadobivene pod uvjetima i okolnostima iz članka 3. ovoga Zakona.

Obitelj poginule ili umrle osobe iz članka 3. stavak 6. ovoga Zakona ostvaruje određena prava pod uvjetima i na način koji vrijede za obitelj umrloga ratnog vojnog invalida.

Članak 5.

Propisima iz područja obrane utvrđuje se: tko se smatra pripadnikom Oružanih snaga, vojnom osobom, vojna služba, obavljanje vojne dužnosti za ciljeve obrane, te sva druga pitanja u svezi sa svojstvom i statusom pripadnika Oružanih snaga.

Članak 6.

Ako mirnodopski vojni invalid naknadno ispuni uvjete za stjecanje svojstva ratnog vojnog invalida, na temelju sudjelovanja u Oružanim snagama, stječe svojstvo ratnog vojnog invalida, a invaliditet mu se utvrđuje prema ukupnom oštećenju organizma po oba temelja.

II. PRAVA DEMOBILIZIRANIH BRANITELJA

Članak 7.

Branitelji i članovi njihovih obitelji ostvaruju druga prava, sukladno federalnim i kantonalnim propisima, koja nisu obuhvaćena ovim Zakonom i to:

1. novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti;
2. prednost prilikom zapošljavanja pod jednakim uvjetima;
3. prednost prilikom zakupa i otkupa poslovnog prostora pod jednakim uvjetima;
4. prednost prilikom upisa u obrazovne ustanove pod jednakim uvjetima;
5. besplatne obvezne udžbenike za redovno školovanje;
6. prednost prilikom dodjela stipendija i smještaja u đačke i studentske domove;
7. zdravstvenu skrb;
8. prvenstveno pravo za rješavanje stambenog pitanja pod jednakim uvjetima;
9. pomoć u slučaju smrti;
10. prednost prilikom korištenja programa nadležnih zavoda za zapošljavanje;
11. oslobađanje od plaćanja naknade troškova korištenja građevinskog zemljišta;
12. ostvarivanje mirovine pod povoljnijim uvjetima;
13. druga prava sukladna posebnim propisima.

Prava utvrđena ovim člankom bit će regulirana sukladno odredbama čl. 26. - 31. ovoga Zakona.

III. PRAVA RATNIH VOJNIH INVALIDA

Članak 8.

Prava ratnog vojnog invalida su:

1. osobna invalidnina;
2. dodatak za njegu i pomoć od druge osobe;
3. ortopedski dodatak;
4. druga prava iz Glave VI. ovoga Zakona.

1. Osobna invalidnina

Članak 9.

Radi ostvarivanja prava, prema ovom Zakonu, ratni vojni invalidi razvrstavaju se u grupe vojnog invaliditeta prema stupnju oštećenja organizma izraženom u procentu.

Procent invaliditeta određuje se razmjerno oštećenju organizma koje je nastalo kao posljedica rane, ozljede ili bolesti zadobivene pod okolnostima utvrđenim ovim Zakonom ili su te okolnosti utjecale na pogoršanje bolesti.

Svojestvo ratnog vojnog invalida može se steći samo na temelju oštećenja organizma koje je nastalo uslijed rane ili ozljede zadobivene pod okolnostima iz članka 3. ovoga Zakona, koja je ostavila vidne tragove.

Pod vidnim tragovima, u smislu stavka 3. ovoga članka, podrazumijevaju se jasno vidljivi tragovi na površini tijela i vidljiva oštećenja unutarnjih organa utvrđena odgovarajućim dijagnostičkim metodama.

Za određivanje procenta invaliditeta uzimaju se u obzir i oštećenja organizma nastala uslijed: uporabe standardnih lijekova; operacija i drugih terapijskih zahvata radi liječenja od rane, ozljede i bolesti zadobivenih pod okolnostima predviđenim ovim Zakonom i nošenja ortopedskih pomagala; okolnosti pod kojima je kod ratnog vojnog invalida nastupilo oštećenje organizma uslijed psihosomatskih oštećenja i poremećaja i manifestiralo se do 23.12.1997. godine; gubitka ili teškog oštećenja parnog organa, ako je drugi parni organ izgubljen ili teško

oštećen uslijed posljedica rane, ozljede ili bolesti zadobivene pod okolnostima utvrđenim ovim Zakonom.

Članak 10.

Prema procentu invaliditeta ratni vojni invalidi razvrstavaju se u deset grupa invaliditeta i to:

- I. grupa - invalidi sa 100% invaliditeta I. stupnja, kojima je za redovan život potrebna njega i pomoć od druge osobe;
- II. grupa - invalidi sa 100% invaliditeta;
- III. grupa - invalidi sa 90% invaliditeta;
- IV. grupa - invalidi sa 80% invaliditeta;
- V. grupa - invalidi sa 70% invaliditeta;
- VI. grupa - invalidi sa 60% invaliditeta;
- VII. grupa - invalidi sa 50% invaliditeta;
- VIII. grupa - invalidi sa 40% invaliditeta;
- IX. grupa - invalidi sa 30% invaliditeta;
- X. grupa - invalidi sa 20% invaliditeta.

Članak 11.

Pri utvrđivanju procenta invaliditeta osobama kod kojih je pod okolnostima iz članka 3. ovoga Zakona nastupilo oštećenje organizma, na temelju oboljenja koje je pogoršano pod tim okolnostima, uzima se odgovarajući procent od cjelokupnoga oštećenja organizma, s tim što tim temeljem utvrđeni procent oštećenja organizma ne može iznositi više od 100% invaliditeta II. grupe, a uzimajući u obzir prirodu bolesti i njezin razvitak, trajanje i težinu ratnih napora, odnosno napora pri obavljanju vojne službe u Oružanim snagama, te s obzirom na druge okolnosti koje su u pojedinom slučaju utjecale na pogoršanje bolesti.

Procent vojnog invaliditeta utvrđen konačnim rješenjem, sukladno stavku 1. ovoga članka, naknadno ne može biti povećan, bez obzira na daljnje pogoršanje oštećenja organizma.

Članak 12.

Osobna invalidnina ratnog vojnog invalida utvrđuje se u mjesečnom iznosu, prema grupi vojnog invaliditeta.

Osnovica za određivanje mjesečnih novčanih primanja, prema ovom Zakonu, utvrđuje se u početnom iznosu od 734,00 KM, koja se odlukom Vlade Federacije Bosne i Hercegovine početkom svake godine mijenja i usklađuje prema odredbama članka 57. ovoga Zakona.

Mjesečni iznos osobne invalidnine invalida I. - X. grupe određuje se u procentu od osnovice iz predhodnoga stavka i iznosi:

Grupa Procent (%)

I. 100%

II. 73 %

III. 55 %

IV. 43 %

V. 32 %

VI. 18 %

VII. 13 %

VIII. 7 %

IX. 6 %

X. 5 %

2. Dodatak za njegu i pomoć od druge osobe

Članak 13.

Pravo na dodatak za njegu i pomoć od druge osobe imaju ratni vojni invalidi I. - IV. grupe, koji su nesposobni za obavljanje osnovnih životnih potreba bez pomoći druge osobe.

Ratni vojni invalidi, radi ostvarivanja prava na dodatak za njegu i pomoć od druge osobe, razvrstavaju se u tri stupnja i to:

1. u prvi stupanj - ratni vojni invalidi I. grupe, koji su potpuno nesposobni brinuti se o sebi i samostalno obavljati osnovne životne potrebe, a kojima je potrebna stalna njega i pomoć druge osobe;
2. u drugi stupanj - ostali ratni vojni invalidi I. grupe, te ratni vojni invalidi II., III. i IV. grupe kod kojih, pored vojnog invaliditeta, postoje i druga oštećenja organizma, koja su nastala neovisno od vojnog invaliditeta, a koja su zajedno s vojnim invaliditetom jednaka oštećenju organizma vojnog invalida I. grupe razvrstanih u I. stupanj dodatka;
3. u treći stupanj - ratni vojni invalidi II., III., i IV. grupe, čija je nesposobnost jednaka nesposobnosti vojnog invalida I. grupe razvrstanih u II. stupanj dodatka.

Članak 14.

Iznos dodatka za njegu i pomoć od druge osobe utvrđuje se od osnovice iz članka 12. stavak 2. ovoga Zakona kako slijedi:

1. za prvi stupanj 100 % od osnovice;
2. za drugi stupanj 70 % od osnovice;
3. za treći stupanj 50 % od osnovice.

3. Ortopedski dodatak

Članak 15.

Pravo na ortopedski dodatak ima ratni vojni invalid kojem je nadležna liječnička komisija ustvrdila vojni invaliditet uslijed oštećenja organizma koja su izravna posljedica zadobivene rane, ozljede, bolesti ili pogoršanja bolesti, koju je prouzročila amputaciju udova ili teško oštećenje funkcije udova, te zbog gubitka vida na oba oka ili enukleacije jednog oka.

Oštećenja organizma iz stavka 1. ovoga članka razvrstavaju se u tri stupnja prema težini, vrsti i uzroku oštećenja.

Članak 16.

Iznos ortopedskog dodatka utvrđuje se od osnovice iz članka 12. stavak 2. ovog Zakona kako slijedi:

1. prvi stupanj 29 % od osnovice;
2. drugi stupanj 22 % od osnovice;
3. treći stupanj 17 % od osnovice;

Ratnom vojnom invalidu koji ima više oštećenja prvog stupnja ortopedski dodatak iz stavka 1. točka 1. ovoga članka uvećava se za 25%.

IV. ČLANOVI OBITELJI POGINULOG, UMRLOG, NESTALOG BRANITELJA I UMRLOG RATNOG VOJNOG INVALIDA

Članak 17.

Članovi obitelji poginulog, umrlog, nestalog branitelja i umrlog ratnog vojnog invalida, u smislu ovoga Zakona, su:

1. bračni drug, djeca rođena u braku i izvan braka;
2. usvojena djeca te pastorki koji su s poginulim ili nestalim braniteljem, odnosno umrlim ratnim vojnim invalidom, živjeli u zajedničkom kućanstvu posljednju godinu prije njegove smrti ili nestanka, odnosno stupanja u Oružane snage;
3. roditelji i usvojitelj;
4. očuh i maćeha koji su s poginulim, umrlim, nestalim braniteljem, odnosno umrlim ratnim vojnim invalidom, živjeli u zajedničkom kućanstvu najmanje tri godine neposredno prije njegove smrti, odnosno stupanja u Oružane snage;
5. djed i baka po ocu i majci koji su skrbili o podizanju i odgoju osobe od koje izvode pravo i s kojom su živjeli u zajedničkom kućanstvu najmanje tri godine neposredno prije njegovog stupanja u Oružane snage, pod uvjetom da nema osobe iz točke 1., 2., 3. i 4. ovoga stavka;
6. maloljetna braća i sestre, te braća i sestre nesposobni za privređivanje, a čija je nesposobnost nastupila prije 15. godine života, ako su s njim živjeli u zajedničkom kućanstvu do njegove smrti, odnosno do stupanja u Oružane snage i ukoliko nemaju roditelje, odnosno članove uže obitelji;

7. izvanbračni drug neoženjenog poginulog, umrlog, nestalog branitelja s kojim je imao dijete i s kojim je živio u zajedničkom kućanstvu najmanje godinu dana prije njegove smrti, odnosno stupanja u Oružane snage, ako je taj status dokazao u roku od 12 mjeseci od dana smrti te osobe.

Članak 18.

Zajedničkim kućanstvom, u smislu ovoga Zakona, smatra se zajednica stanovanja, privređivanja i trošenja ostvarenih prihoda.

V. PRAVA ČLANOVA OBITELJI POGINULOG, UMRLOG, NESTALOG BRANITELJA I UMRLOG RATNOG VOJNOG INVALIDA

Članak 19.

Prava članova obitelji poginulog, umrlog, nestalog branitelja i umrlog ratnog vojnog invalida su:

1. obiteljska invalidnina;
2. uvećana obiteljska invalidnina;
3. pomoć u slučaju smrti;
4. druga prava iz Glave VI. ovoga Zakona.

1. Obiteljska invalidnina

Članak 20.

Članovi obitelji poginulog, umrlog, nestalog branitelja imaju pravo na obiteljsku invalidninu pod sljedećim uvjetima:

1. udovica kada navrší 45 godina života ili udovac kada navrší 60 godina života, kao i prije navršenih 45 odnosno 60 godina života, ako ih nadležna liječnička komisija proglaší trajno nesposobnim za rad, ili ako je djeci prestalo pravo prema ovome Zakonu;
2. djeca rođena u braku ili izvan braka, usvojenici i pastorki do navršene 15. godine života, odnosno ako su na školovanju do završetka redovnog školovanja, a najkasnije do navršene 25. godine života, a ako su nesposobni za privređivanje - za vrijeme dok ta nesposobnost traje, pod uvjetom da je nesposobnost nastupila prije navršene 15. godine života, odnosno 25. godine života, ukoliko su bila na redovnom školovanju. Ako je školovanje prekinuto zbog bolesti ili službe u Oružanim snagama za vrijeme ratnog stanja ove se osobe mogu koristiti pravom na obiteljsku invalidninu i za vrijeme bolovanja, odnosno službe u Oružanim snagama za vrijeme ratnog stanja, i to do navršene 25. godine života, a nakon čega najviše još za onoliko vremena koliko su izgubili od redovnog školovanja, ako je redovno školovanje produljeno prije navršene 25. godine života;
3. roditelji i usvojitelji imaju pravo na obiteljsku invalidninu iako su osobe iz toč. 1. i 2. stavka 1. ovoga članka ostvarile to pravo;
4. očuh i maćeha ukoliko nema osoba iz stavka 1. točka 3. ovoga članka koji su s poginulim braniteljem, odnosno umrlim ratnim vojnim invalidom, živjeli u zajedničkom kućanstvu najmanje tri godine neposredno prije njegove smrti, odnosno stupanja u Oružane snage.

Očuh, maćeha i usvojitelj koji ispunjavaju uvjete za priznavanje prava na obiteljsku invalidninu imaju prvenstveno pravo od roditelja koji nije obavljao roditeljske dužnosti sukladno zakonu;

5. djed i baka po ocu i majci, koji su skrbrili o podizanju i odgoju osobe od koje izvode pravo i s kojim je živjela u zajedničkom kućanstvu najmanje tri godine neposredno prije njegovog stupanja u Oružane snage, pod uvjetom da nema osoba iz toč. 1., 2., 3. i 4. ovoga stavka;
6. maloljetna braća i sestre, te braća i sestre nesposobni za privređivanje, a čija je nesposobnost nastupila prije navršene 15. godine života, ako su s njim živjeli u zajedničkom kućanstvu do njegove smrti, odnosno do stupanja u Oružane snage, i ukoliko nemaju roditelje, odnosno članove uže obitelji;
7. osobe iz članka 17. stavak 1. točka 7. ostvaruju prava pod uvjetima i na način utvrđen za osobe iz stavka 1. točka 1. ovoga članka.

Ako užu obitelj čine bračni drug s jednim ili više članova obitelji iz stavka 1. točka 2. ovoga članka, bračni drug ima pravo na obiteljsku invalidninu kao sukorisnik s njima, bez obzira na uvjete iz stavka 1. točka 1. ovoga članka.

Članak 21.

Osobe iz članka 20. stavak 1. toč. 1. i 2. ovoga Zakona ostvaruju pravo na obiteljsku invalidninu pod uvjetima, na način i u postupku utvrđenim ovim Zakonom, a iznos obiteljske invalidnine utvrđuje se od osnovice iz članka 12. stavak 2. ovoga Zakona kako slijedi:

1. za jednog člana obitelji u visini 43 % od osnovice;
2. za dva člana obitelji u visini 55 % od osnovice;
3. za tri člana obitelji u visini 60 % od osnovice;
4. za četiri i više članova obitelji u visini 65 % od osnovice.

Za osobe iz članka 20. stavak 1. točka 1. ovoga Zakona koje nisu imale djecu, a koja imaju prihod po osnovi radnog odnosa, mirovine ili obavljanja samostalne djelatnosti, obiteljska invalidnina iznosi 20 % od osnovice.

Izuzetno od uvjeta iz članka 20. stavak 1. ovoga Zakona, bračnom drugu, bez obzira na godine života, ako ne ostvaruje druge prihode, čija su djeca prestala biti korisnicima prava na obiteljsku invalidninu prema ovom Zakonu, pripada pravo na obiteljsku invalidninu u visini od 43 % od osnovice.

Prava iz stavka 1. ovoga članka pripadaju i članovima obitelji nestaloga branitelja do njegovog proglašenja umrlim, a najdulje dvije godine od dana stupanja na snagu ovoga Zakona kada im prava prestaju, ukoliko u tom roku ne pokrenu postupak za proglašenje nestalog branitelja umrlim.

Nakon smrti ratnog vojnog invalida I. - IV. grupe koji je bio korisnikom dodatka za njegu i pomoć od druge osobe, članovi obitelji sa kojima je do njegove smrti živio u zajedničkom kućanstvu 5 godina prije njegove smrti imaju pravo na obiteljsku invalidninu, na način i pod uvjetima utvrđenim u čl. 17., 20. i 21. ovoga Zakona.

Nakon smrti ratnog vojnog invalida II. - VII. grupe, čija smrt je posljedica rane, ozljede ili oboljenja, po kojoj je osnovi ostvario prvo na osobnu invalidninu, članovi obitelji sa kojima je živio u zajedničkom kućanstvu 5 godina prije njegove smrti imaju pravo na obiteljsku invalidninu, na način i pod uvjetima utvrđenim u čl. 17., 20. i 21. ovoga Zakona.

Članak 22.

Obiteljska invalidnina za jednog roditelja neoženjenog poginulog branitelja iznosi 43% od osnovice.
Ukoliko obiteljsku invalidninu koriste oba roditelja neoženjenog poginulog branitelja, obiteljska invalidnina iznosi 50% od osnovice.
Za jednog roditelja oženjenog poginulog branitelja, koji ostvaruje druge mjesečne prihode, obiteljska invalidnina iznosi 10% od osnovice.
Ukoliko obiteljsku invalidninu koriste oba roditelja koji imaju druge mjesečne prihode, obiteljska invalidnina iznosi 15% od osnovice.
Za jednog roditelja oženjenog poginulog branitelja, koji nema drugih redovnih mjesečnih prihoda, obiteljska invalidnina iznosi 27% od osnovice.
Ukoliko obiteljsku invalidninu koriste oba roditelja, pod uvjetima iz predhodnoga stavka, obiteljska invalidnina iznosi 35% od osnovice.

2. Uvećana obiteljska invalidnina

Članak 23.

Djeca poginulog, umrlog, nestalog branitelja, bez oba roditelja, imaju pravo na obiteljsku invalidninu iz članka 21. ovoga Zakona, uvećanu za 35 % od osnovice za jedno dijete, 45% od osnovice za dvoje djece, 55% od osnovice za troje i više djece.
Članovi obitelji koji ispunjavaju uvjete za priznavanje prava na obiteljsku invalidninu po osnovi dvije ili više poginule osobe imaju pravo na jednu obiteljsku invalidninu prema vlastitom izboru, uvećanu za 20% od osnovice za svaku poginulu osobu.
Roditeljima kojima je poginulo jedino dijete, odnosno ako imaju jedno ili više djece koja su nesposobna za privredivanje, pod uvjetima iz članka 20. stavak 1. točka 2. ovoga Zakona, obiteljska invalidnina uvećava se za 30 % od osnovice.

Članak 24.

Ako obiteljsku invalidninu koriste dva ili više članova obitelji, obiteljska invalidnina pripadakorisnicima u jednakim dijelovima.

3. Pomoć u slučaju smrti

Članak 25.

Članovi obitelji ratnog vojnog invalida koji su ostvarili pravo na obiteljsku invalidninu i koji su s tom osobom u vrijeme do njegove smrti živjeli u zajedničkom kućanstvu, imaju pravo na jednokratnu novčanu pomoć u visini 100% od osnovice iz članka 12. stavak 2. ovoga Zakona, ukoliko to pravo ne mogu ostvariti po drugoj osnovi.
Jednokratnu novčanu pomoć može ostvariti samo jedna osoba iz stavka 1. ovoga članka, bez obzira na broj članova zajedničkog kućanstva.

VI. DRUGA PRAVA BRANITELJA I ČLANOVA NJIHOVIH OBITELJI

Članak 26.

Osobama iz čl. 2., 3. i 4. ovoga Zakona, kao osobama zaslužnim u domovinskom ratu, osigurava se odgovarajući postupak prilikom ostvarivanja i korištenja drugih prava ili ukazivanja počasti, vodeći računa o njihovom doprinosu u obrani Bosne i Hercegovine.

Članak 27.

Ratni vojni invalidi i njihove obitelji, članovi obitelji poginulih, umrlih, nestalih branitelja, članovi obitelji umrlih ratnih vojnih invalida i demobilizirani branitelji ostvaruju pravo na zdravstvenu skrb iz obveznog zdravstvenog osiguranja, suglasno odredbama Zakona o zdravstvenoj skrbi ('Službene novine Federacije BiH', broj 29/97) i Zakona o zdravstvenom osiguranju ('Službene novine Federacije BiH', broj 30/97 i 7/02), te suglasno odgovarajućim izmjenama i dopunama navedenih zakona, ukoliko to pravo ne mogu ostvariti po drugoj osnovi.

Nadležno tijelo kantona posebnim propisom utvrđuje postupak i način ostvarivanja zdravstvene skrbi za osobe koje nisu osigurane, suglasno odredbama Zakona o zdravstvenom osiguranju.

Nadležno tijelo kantona posebnim propisom utvrđuje kriterije za ostvarivanje prava na liječenje u inozemstvu ratnih vojnih invalida, djece poginulog branitelja, umrlog i nestalog branitelja, demobiliziranog branitelja i djeci demobiliziranih branitelja, prema utvrđenoj medicinskoj indikaciji i sukladno Zakonu o zdravstvenom osiguranju i propisu o upućivanju osiguranih osoba na liječenje u inozemstvo.

Ratni vojni invalidi ostvaruju pravo na korištenje ortopedskog pomagala, sukladno utvrđenoj medicinskoj indikaciji i propisima koji reguliraju ovo pitanje.

Nadležna tijela osiguratelj će isticanje obavijesti na vidnim mjestima (bolnice, ambulante, općine, sudovi i druge javne ustanove) da prednost bez čekanja u redu imaju teži ratni vojni invalidi i roditelji poginulih branitelja, koji će svoj status dokazivati odgovarajućim iskaznicama.

Članak 28.

Kantonalna i federalna tijela nadležna za reguliranje područja zapošljavanja na odgovarajući način reguliraju prava iz područja zapošljavanja, pri čemu će za braniteljsku populaciju biti osigurana odgovarajuća potpora.

Članak 29.

Kantoni svojim propisima osiguravaju prvenstveno rješavanje stambenih pitanja pripadnikabraniteljske populacije, sukladno važećim propisima a.

Stambeno zbrinjavanje i pomoć u stambenom zbrinjavanju braniteljske populacije provodise prema pravu prvenstva kako slijedi:

1. djeci poginulih, umrlih, nestalih branitelja bez oba roditelja i ratnim vojnim invalidima s oštećenjem organizma 100% I. grupe;
2. obiteljima s dva i više poginulih, umrlih, nestalih branitelja i ratnim vojnim invalidima s oštećenjem organizma od 100% II. grupe;
3. obiteljima poginulih, umrlih, nestalih branitelja i ratnim vojnim invalidima s oštećenjem organizma od 90%, 80% i 70%;
4. ostalim ratnim vojnim invalidima;
5. demobiliziranim braniteljima.

Članak 30.

Kantonalna tijela svojim propisima osiguravaju i druga dopunska prava, sukladno odredbi članka 7. ovoga Zakona, prvenstveno za najugroženije kategorije.

1. Prava iz područja mirovinskog i invalidskog osiguranja

Članak 31.

Ratni vojni invalidi, članovi obitelji poginulih, umrlih, nestalih branitelja, ratnih vojnih invalida i demobilizirani branitelji pod povoljnijim uvjetima mogu ostvariti pravo na mirovinu i dodatak na mirovinu, sukladno propisima iz područja mirovinsko-invalidskog osiguranja.

VII. OSTVARIVANJE PRAVA

Članak 32.

Osobe koje ispunjavaju uvjete propisane ovim Zakonom, prava utvrđena prema ovom Zakonu pripadaju od prvog dana narednoga mjeseca od dana podnošenja zahtjeva, ukoliko ovim ili kantonalnim zakonom nije drugačije propisano.

Mjesečne novčane naknade, prema ovom Zakonu, isplaćuju se u mjesečnim iznosima za prethodni mjesec.

Prava utvrđena u čl. 8., 19. i 25. ovoga Zakona pripadaju i osobama iz članka 3. stavak 6. i članka 4. stavak 2. ovoga Zakona, pod uvjetima i na način utvrđen ovim Zakonom.

Mjesečne novčane naknade korisnicima, prema ovom Zakonu, bit će isplaćivane u domaćoj valuti.

Članak 33.

Ako ratni vojni invalid i mirnodopski vojni invalid iz članka 3. ovoga Zakona za isto oštećenje organizma stekne pravo na novčanu naknadu prema drugom propisu, po vlastitom izboru može koristiti pravo na osobnu invalidninu, prema ovom Zakonu, ili pravo na novčanu naknadu za oštećenje organizma, prema drugom propisu.

Ratni vojni invalid i mirnodopski vojni invalid iz članka 3. ovoga Zakona koji, prema ovom Zakonu, ima pravo na dodatak za njegu i pomoć od druge osobe i ispunjava uvjete za ostvarivanje prava na taj dodatak ili drugo osobno pravo po istoj ili drugoj osnovi prema drugim propisima, po vlastitom izboru može koristiti pravo na taj dodatak samo prema ovom zakonu ili prema drugom propisu.

Članak 34.

Prava ostvarena prema ovom Zakonu mogu se koristiti dok postoje uvjeti za korištenje tih prava, propisani ovim Zakonom.

Korisnik prava prema ovom Zakonu dužan je u roku od 15 dana od dana nastale promjene prijaviti svaku promjenu koja utječe na korištenje, opseg i prestanak tih prava.

Prvog stupanjski organi nadležni za braniteljsko-invalidsku zaštitu (u daljnjem tekstu: prvostupanjski organ) po službenoj dužnosti, na temelju prijave korisnika prava ili spoznaje na drugi način o nastaloj promjeni iz stavka 2. ovoga članka, pokrenut će postupak odmah, a najkasnije u roku od 15 dana od dana primitka zahtjeva, odnosno spoznaje i donijeti rješenje o prestanku ili izmjeni priznatih prava prema ovom Zakonu, s pravnim djelovanjem od prvog dana narednoga mjeseca po nastaloj promjeni.

Prava stečena prema ovom Zakonu ne mogu se prenijeti na drugu osobu.

Članak 35.

Prava prema ovom Zakonu koja se stječu po osnovi rane, ozljede, oboljenja, odnosno pogoršanja oboljenja zastarijevaju u roku od tri godine od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, odnosno od dana nastanka rane, ozljede, oboljenja ili pogoršanja oboljenja.

Zahtjev za priznavanje svojstva mirnodopskog vojnog invalida po osnovi rane, ozljede, oboljenja ili pogoršanja oboljenja, nastalih pod uvjetima i okolnostima iz članka 3. stavak 6. ovoga Zakona, može se podnijeti najkasnije u roku od tri godine od dana nastanka rane, ozljede, bolesti ili pogoršanja bolesti, odnosno od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Pomoć u slučaju smrti iz članka 25. ovoga Zakona zastarijeva u roku od jedne godine od dana smrti vojnog invalida.

Mjesečna novčana primanja, prema ovom Zakonu, zastarijevaju u roku od tri godine od dana dospjeća posljednje isplate.

Članak 36.

Prava prema ovom Zakonu ne mogu ostvariti:

1. osobe koje su samovoljno, bez odobrenja nadležnog zapovjedništva, napustile Oružane snage (dezertirale);
2. osobe koje su se same ranile ili povrijedile radi izbjegavanja vojne dužnosti za ciljeve obrane i sigurnosti Bosne i Hercegovine;
3. osobe koje su osuđene pravomoćnom sudskom presudom zbog počinjenja težih kaznenih djela protiv ustavnog poretka Bosne i Hercegovine, ustavnog poretka Federacije Bosne i Hercegovine, kaznenih djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava i kaznenih djela protiv Oružanih snaga;
4. članovi obitelji osoba koje su osuđene za djela iz stavka 1. toč. 1., 2. i 3. ovoga članka.

Članak 37.

Prava prema ovom Zakonu prestaju:

1. uslijed smrti korisnika;
2. u slučajevima utvrđenim u članku 36. ovoga Zakona po pravomoćnosti presude nadležnoga suda;
3. osobama iz članka 20. stavak 1. točka 2. kada navršše 15 godina života, odnosno 25 godina života, ako se nalaze na redovnom školovanju;
4. bračnom drugu stupanjem u brak ili izvanbračnu zajednicu;

5. bračnom drugu koji ne obavlja roditeljske dužnosti prema djeci, ako je tjelesno i duševno zdrav, a na temelju odluke nadležnoga organa za skrbništvo.

Ako se protiv vojnog invalida ili korisnika obiteljske invalidnine vodi kazneni postupak za kaznena djela navedena u članku 36. ovoga Zakona, za vrijeme dok se nalazi u pritvoru obitelji vojnog invalida i obitelji korisnika obiteljske invalidnine isplaćuje se polovina njegove invalidnine i ortopedskog dodatka. Obustavljena polovina isplatit će se vojnom invalidu, odnosno korisniku obiteljske invalidnine ako kazneni postupak bude obustavljen pravomoćnom odlukom ili ako vojni invalid, odnosno korisnik obiteljske invalidnine bude pravomoćnom presudom oslobođen optužnice, odnosno ako optužnica protiv njega bude odbijena, ali ne zbog nenadležnosti suda. Ratni vojni invalid, kome su amnestijom ili pomilovanjem ukinute pravne posljedice osude, može ostvariti prava prema ovom Zakonu najranije od prvog dana narednoga mjeseca nakon donošenja akta o amnestiji ili pomilovanju.

VIII. POSTUPAK ZA OSTVARIVANJE PRAVA

Članak 38.

Nadležna općinska služba, prema mjestu prebivališta podnositelja zahtjeva, rješava u prvom stupnju o pravima iz ovoga Zakona, ukoliko nije drugačije regulirano ovim Zakonom ili drugim propisom.

Članak 39.

Rješenja o pravima na naknade iz čl. 8., 19. i 25. ovoga Zakona, po službenoj dužnosti, provodi nadležni prvostupanjski organ.

Članak 40.

Prvostupanjski organ vodi kompletnu evidenciju o korisnicima i provedenim isplatama prema ovom Zakonu i dostavlja Federalnom ministarstvu za pitanja branitelja i invalida domovinskog rata/Federalnom ministarstvu za pitanja branilaca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata (u daljnjem tekstu: Federalno ministarstvo) mjesečna zbirna izvješća o broju korisnika, iznosu naknada i isplatama. Način vođenja evidencije iz stavka 1. ovoga članka, rok za dostavu i obrazac izvješćapropisuje federalni ministar za pitanja branitelja i invalida domovinskog rata/federalni ministar za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata (u daljnjem tekstu: federalni ministar).

Članak 41.

Rješenje kojim je priznato pravo na osobnu invalidninu, dodatak za njegu i pomoć od druge osobe, ortopedski dodatak, obiteljsku invalidninu, uvećanu obiteljsku invalidninu donijeto u prvom stupnju - podliježe reviziji.

Reviziju prvostupanjskih rješenja obavlja kantonalni organ uprave nadležan za braniteljsko-invalidsku zaštitu u roku od tri mjeseca od dana primitka predmeta. U obavljanju revizije kantonalni organ uprave nadležan za braniteljsko-invalidsku zaštitu može dati suglasnost na prvostupanjko rješenje, može ga izmijeniti, poništiti, ukinuti i sam drugačije riješiti upravnu stvar ili vratiti predmet prvostupanjskom organu na ponovni postupak.

Revizija odgađa izvršenje rješenja.

Ako protiv rješenja prvostupanjskog organa nije podnijeta žalba, a revizija ne bude obavljena u roku od tri mjeseca od dana kada je kantonalni organ primio predmet, smatra se da je revizija obavljena i da je dana suglasnost na rješenje.

Članak 42.

Za osobe s prebivalištem u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine, u prvostupanjskom postupku o pravima prema ovom Zakonu, rješava organ nadležan za braniteljsko-invalidsku zaštitu Vlade Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, a po žalbama na prvostupanjka rješenja i u postupku zakonske revizije rješava Federalno ministarstvo.

Za osobe s prebivalištem u Republici Srpskoj u prvostupanjskom postupku o pravima prema ovom Zakonu rješava najbliži kantonalni organ nadležan za braniteljsko-invalidsku zaštitu, a po žalbama na prvostupanjka rješenja i u postupku zakonske revizije rješava Federalno ministarstvo.

Federalni ministar će posebnim aktom odrediti koji će kantoni biti nadležni za koje općine.

Članak 43.

Utvrđivanje da je rana ili ozljeda zadobivena pod okolnostima iz članka 3. ovoga Zakona obavlja se samo pisanim dokaznim sredstvima, sukladno članku 44. ovoga Zakona.

Utvrđivanje da je osoba od koje članovi obitelji izvode prava prema odredbama ovoga Zakona poginula, umrla ili nestala pod okolnostima iz članka 3. ovoga Zakona, obavlja se samo pisanim dokaznim sredstvima, na način iz stavka 1. ovoga članka.

Pisanim dokaznim sredstvom, prema stavku 1. ovoga članka, smatra se i izvorna medicinska dokumentacija koja potječe neposredno po zadobivanju rane, ozljede ili oboljenja.

Pisanim dokaznim sredstvima, u smislu ovoga Zakona, ne smatra se izjava stranke i drugih osoba, bez obzira u kom je obliku priopćena.

IX. POSTUPAK IZDAVANJA POTVRDA - UVJERENJA

Članak 44.

Federalno ministarstvo obrane/Federalno ministarstvo odbrane i Federalno ministarstvo unutarnjih poslova/Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova, za vojne osobe, pripadnike policije i druge osobe, koje su pod okolnostima iz članka 3. ovoga Zakona zadobile ranu ili ozljedu uslijed koje je nastupilo oštećenje organizma, odnosno koje su pod tim okolnostima poginule, umrle ili nestale, na temelju pisane vojne dokumentacije izdaje uvjerenje o svojstvu (pripadnosti) i okolnostima pod kojima je ta osoba ranjena ilipovrijeđena, odnosno poginula, umrla ili nestala.

Članak 45.

Utvrđivanje da je bolest nastupila pod okolnostima iz članka 3. ovoga Zakona obavlja se samo na temelju medicinske dokumentacije koja

potječe iz vremena službe u Oružanim snagama ili iz vremena od 90 dana od dana otpusta iz Oružanih snaga.

Članak 46.

Vojni invaliditet, pravo na dodatak za njegu i pomoć od druge osobe, ortopedski dodatak, nesposobnost za privređivanje, te uzrok smrti ratnog vojnog invalida iz članka 21. st. 5. i 6. ovoga Zakona utvrđuje se na temelju nalaza i mišljenja nadležnih liječničkih komisija iz članka 47. ovoga Zakona.

Članak 47.

Liječničku komisiju koja daje nalaz i mišljenje nadležnom organu koji u prvom stupnju rješava o pravima prema ovom Zakonu, čine dva člana i to liječnici specijalisti.
Liječničku komisiju koja daje nalaz i mišljenje organu koji u drugom stupnju rješava o pravima prema ovom Zakonu, čine tri člana od kojih su najmanje dva člana komisije liječnici specijalisti.
Liječničku komisiju koja daje nalaz i mišljenje u postupku revizije prvostupanijskih rješenja o pravima prema ovom Zakonu, čine tri člana od kojih su najmanje dva člana komisije liječnici specijalisti.
Federalni ministar će imenovati posebnu liječničku komisiju koja obavlja nadzor i medicinsko vještačenje, koju čine tri člana od kojih su najmanje dva člana komisije liječnici specijalisti.
Članove liječničke komisije iz st. 1. i 3. ovoga članka imenuje kantonalni organ uprave nadležan za poslove braniteljsko-invalidske zaštite, uz prethodnu suglasnost federalnog ministra i određuje njezino sjedište, područje i način rada.

Članove liječničke komisije iz st. 2. i 4. ovoga članka imenuje federalni ministar i određuje sjedište, područje i način rada te komisije.

Prilikom imenovanja članova liječničkih komisija obvezno se imenuju i njihovi zamjenici.

Nadležni organ iz st. 5. i 6. ovoga članka može angažirati i specijaliziranu medicinsku ustanovu za obavljanje poslova svih ili pojedinih liječničkih komisija utvrđenih u omeđenoj članku.

Prilikom imenovanja liječničkih komisija, sukladno odredbama ovoga članka, bit će osigurana zastupljenost bošnjačkog i hrvatskog naroda, te njihova povremena zamjena.

Troškove za rad liječničkih komisija iz st. 1. i 3. ovoga članka snose kantonalni organi nadležni za braniteljsko-invalidsku zaštitu, a troškove za rad liječničkih komisija iz st. 2. i 4. ovoga članka snosi Federalno ministarstvo.

Članak 48.

Nadležni prvostupanijski organ, po službenoj dužnosti, vodi postupak za donošenje novog rješenja o pravima ratnog vojnog invalida kojem je procent vojnog invaliditeta utvrđen privremeno.

Rješenje iz stavka 1. ovoga članka ima pravno djelovanje od prvoga dana po isteku važnosti rješenja kojim su bila utvrđena privremena prava. Ako ratni vojni invalid, odnosno korisnik obiteljske invalidnine iz ovoga članka, ne pristupi pretragama ili na drugi način onemogućiti da liječnička komisija iz članka 47. ovoga Zakona da nalaz i mišljenje, smatrat će se da je odustao od zahtjeva za ostvarivanje prava prema ovom Zakonu.

U slučaju iz prethodnog stavka pravo prestaje s danom do koga je bilo utvrđeno privremeno pravo.

Ako osoba iz stavka 3. ovoga članka podnese ponovni zahtjev za utvrđivanje procenta vojnog invaliditeta i po toj osnovi ostvari pravo prema ovom Zakonu, novo rješenje ima pravno djelovanje od prvoga dana narednoga mjeseca od dana podnošenja tog zahtjeva.

Članak 49.

Ako kod ratnog vojnog invalida nastupe promjene koje utječu na prava utvrđena konačnim rješenjem, ratni vojni invalid može po isteku dvije godine od dana donošenja konačnog rješenja podnijeti zahtjev za utvrđivanje novog procenta vojnog invaliditeta u svezi s nastalom promjenom, ukoliko to pravo koristi po osnovi rane ili ozljede; po isteku roka od četiri godine, ukoliko to pravo koristi po osnovi oboljenja.

Prije isteka roka iz stavka 1. ovoga članka može se podnijeti zahtjev za utvrđivanje novog procenta vojnog invaliditeta ukoliko kod vojnog invalida nastanu sljedeća oštećenja organizma u svezi s vojnim invaliditetom: kirurško odstranjenje organa, kirurški zahvati na vitalnim organima, dekompenzacija srca, jetre, pluća, bubrega, pankreasa, paralize živaca, aktivna tuberkuloza, te gubitak ili teško oštećenje parnog organa.

Ratni vojni invalid čiji je zahtjev za utvrđivanje novog procenta vojnog invaliditeta odbijen, može ponovno podnijeti zahtjev za utvrđivanje novog procenta invaliditeta po isteku rokova iz stavka 1. ovoga članka od dana donošenja odluke kojom je zahtjev odbijen, a prije isteka toga roka u slučaju oštećenja organizma utvrđenih u stavku 2. ovoga članka.

Mirnodopski vojni invalid koji stekne pravo prema ovom Zakonu po osnovi bolesti i uživa ga najmanje pet godina, pa se nakon toga stanje poboljša i procent invaliditeta smanji ispod procenta određenog u članku 3. ovoga Zakona, zadržava svojstvo mirnodopskog vojnog invalida i koristi prava prema smanjenom procentu invaliditeta.

X. ŽALBA I PONAVLJANJE POSTUPKA

Članak 50.

Žalba na prvostupanijsko rješenje može se podnijeti u roku od 15 dana od dana primitka rješenja.

Po žalbi podnijetoj na prvostupanijsko rješenje rješava Federalno ministarstvo.

Ako je protiv prvostupanijskog rješenja podnijeta žalba, o reviziji i žalbi rješava se istim rješenjem.

Žalba odgađa izvršenje rješenja.

Članak 51.

Protiv rješenja donijetog po žalbi može se pokrenuti upravni spor.

Protiv rješenja donijetog u postupku revizije kojim je prvostupanijsko rješenje poništeno ili ukinuto i vraćeno na ponovni postupak ne može se voditi upravni spor, bez obzira je li na prvostupanijsko rješenje podnijeta žalba.

Prava utvrđena rješenjem donijetim u postupku obnovljenom po prijedlogu stranke pripadaju od prvoga dana narednoga mjeseca od dana podnošenja prijedloga za obnovu postupka.

Članak 52.

Nalaz i mišljenje liječničke komisije iz članka 47. stavak 3. ovoga Zakona može poslužiti kao razlog za obnovu postupka, ako nije upotrijebljen u postupku revizije, radi toga što je izdan po proteku roka za reviziju rješenja propisanom u članku 41. ovoga Zakona.

Članak 53.

U postupku za ostvarivanje prava prema ovome Zakonu primjenjuju se odredbe Zakona o upravnom postupku, ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.

XI. NADZOR NAD PROVEDBOM OVOGA ZAKONA I DONOŠENJE PROVEDBENIH PROPISA

Članak 54.

Federalno ministarstvo obavlja nadzor nad provedbom ovoga Zakona i propisa donijetih na temelju ovoga Zakona, izdaje obvezne instrukcije i obavlja izravan upravni nadzor i kontrolu namjenskoga trošenja sredstava namijenjenih za ostvarivanje prava prema ovom Zakonu, a koja se osiguravaju u federalnom proračunu.

Članak 55.

Federalni ministar u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona donijet će bliže propise o: radu liječničkih komisija u postupku za ostvarivanje prava prema ovom Zakonu, utvrđivanju procenta vojnog invaliditeta prema stupnju oštećenja organizma i drugim uvjetima i kriterijima za utvrđivanje vojnog invaliditeta, dodatku za njegu i pomoć od

druge osobe, ortopedskom dodatku, načinu isplate novčanih primanja prema ovom Zakonu, načinu vođenja evidencije o korisnicima prava i obavljenim isplatama i dostavi izvješća o utrošenim sredstvima prema ovom Zakonu.

Nakon stupanja na snagu ovoga Zakona Federalni ministar donosi obvezne instrukcije o utvrđivanju i obračunu naknada prema odredbama ovoga Zakona.

XII. NAKNADA ŠTETE

Članak 56.

Osoba kojoj je isplaćeno novčano primanje prema ovom Zakonu na koje nije imala pravo, dužna je vratiti primljeni iznos:

1. ako je na temelju netočnih podataka za koje je znala ili je morala znati da su netočni, ili je na drugi protupravan način ostvarila novčano primanje prema ovom Zakonu koje joj ne pripada, ili je ostvarila novčano primanje u iznosu većem nego što joj pripada;
2. ako je ostvarila novčano primanje zbog toga što nije prijavila nastale promjene koje utječu na gubitak, prestanak ili smanjenje opsega kojeg prava, a znala je ili je morala znati za te promjene;
3. ako je primila novčani iznos veći od iznosa koji joj je određen rješenjem.

Potraživanje iz stavka 1. ovoga članka zastarijeva protekom roka određenog federalnim zakonom kojim se uređuje zastarjelost potraživanja za odnosnu vrstu potraživanja. Ti rokovi počinju teći od dana kada je u upravnom postupku postalo konačnim rješenje kojim je utvrđeno da isplaćivano primanje ne pripada ili da pripada u manjem opsegu iz stavka 1. toč. 1. i 2. ovoga članka, odnosno od dana kada je obavljena posljednja nepravilna isplata iz stavka 1. točka 3. ovoga članka.

Osoba iz stavka 1. ovoga članka dužna je vratiti novčano primanje najviše u iznosu primljenom za posljednje tri godine, računajući od posljednje isplate na koju nije imala pravo.

Obveza vraćanja nepravilno isplaćenih iznosa postoji, bez obzira je li rješenje kojim je toj osobi pravo priznato, poništeno ili ukinuto.

Za nepravilne isplate koje su nastale kao posljedica pogreške organa koji je vodio postupak, nepravilno isplaćena sredstva nadoknadit će organ koji je učinio pogrešku i odgovarajući iznos doznačiti na račun Federalnog ministarstva.

XIII. OSIGURANJE NOVČANIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVEDBU OVOGA ZAKONA

Članak 57.

Sredstva za ostvarivanje i korištenje prava propisanih ovim Zakonom bit će osigurana iz:

- federalnog proračuna,
- proračuna kantona,
- proračuna općine,
- drugih prihoda.

U federalnom proračunu bit će osigurana sredstva za isplatu:

- obiteljskih invalidnina,
- uvećanih obiteljskih invalidnina,
- osobnih invalidnina,
  - ortopedskog dodatka,
- dodatka za njegu i pomoć od druge osobe i
- pomoć u slučaju smrti.

Visina osnovice iz članka 12. stavak 2. ovoga Zakona utvrđuje se početkom svake godine u ovisnosti od kretanja indeksa maloprodajnih cijena, prema podacima Federalnog zavoda za statistiku iz prethodne godine i visine raspoloživih sredstava planiranih u federalnom proračunu za tekuću godinu.

U slučaju da sredstva planirana za isplate mjesečnih novčanih primanja u federalnom proračunu za tekuću proračunsku godinu iznose manje od iznosa sredstava potrebnih za isplatu u visini osnovice utvrđene ovim Zakonom, primjenjivat će se koeficijent za obračun. Koeficijent se izračunava tako što se sredstva osigurana federalnim proračunom za tekuću godinu dijele sa sredstvima potrebnim primjenom utvrđene osnovice prema odredbama ovoga Zakona.

Odluku o utvrđivanju koeficijenta za usklađivanje mjesečnih novčanih primanja i visini osnovice, sukladno st. 3. i 4. ovoga članka, donosi Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, koja ostaje na snazi do rebalansa proračuna ili usvajanja novoga proračuna.

Isplate mjesečnih novčanih prinaldežnosti obavljene sukladno st. 3. i 4. ovoga članka su definitivne i konačne.

Članak 58.

Troškove postupka u svezi s ostvarivanjem prava prema ovom Zakonu snosi organ koji vodi postupak.
U postupku za ostvarivanje prava prema ovom Zakonu ne plaća se pristojba.
Na novčana primanja prema ovom Zakonu ne plaćaju se porezi i doprinosi.

Članak 59.

Na pitanja koja se odnose na izvršenja, nasljedna prava i druga pitanja koja nisu regulirana ovim Zakonom primjenjivat će se važeći zakonski i podzakonski propisi.

XIV. KAZNENE ODREDBE

Članak 60.

Novčanom kaznom od 1.000,00 do 3.000,00 KM kaznit će se za prekršaj odgovorna osoba u nadležnom prvostupanjskom organu ako izvrši rješenje koje podliježe reviziji prije isteka roka za reviziju, odnosno na koje nadležni organ koji obavlja reviziju nije dao suglasnost, osim ako ovim Zakonom nije drugačije propisano.

Novčanom kaznom od 1.000,00 do 2.000,00 KM kaznit će se za prekršaj odgovorna osoba u nadležnom organu koja je priznala pravo suprotno odredbi članka 38. ovoga Zakona.

Novčanom kaznom od 1.000,00 do 3.000,00 KM kaznit će se član liječničke komisije iz članka 47. ovoga Zakona ili druga osoba koja namjerno ili iz nemara izda nalaz i mišljenje ili potvrdu s podacima za koje zna ili je mogla znati da su lažni.

Osobe iz prethodnoga stavka bit će odmah suspendirane i ne mogu biti imenovane u bilo koju komisiju ili tijelo koje ima istu ili sličnu nadležnost.

Članak 61.

Ako se u postupku revizije izdanih uvjerenja o pripadnosti Oružanim snagama ustvrdi fiktivno vođenje pripadnosti Oružanim snagama RBiH, korisnik stečenih prava iz ove osnove dužan je vratiti puni novčani iznos, a protiv korisnika i odgovorne osobe primjenit će se pozitivni zakonski propisi.

XV. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 62.

Isplata naknada ostvarenih prema propisima iz područja braniteljsko-invalidske zaštite koji su se primjenjivali do dana stupanja na snagu ovoga Zakona, prestaje s 31.12.2004. godine.

Za korisnike prava koji i dalje ispunjavaju uvjete za ostvarivanje prava prema odredbama ovoga Zakona, prava će biti priznata od prvoga dana narednoga mjeseca nakon isteka roka iz stavka 1 ovoga članka.

Izuzetno od odredaba st. 1. i 2. ovoga članka, isplata naknada prema propisima iz područja braniteljsko-invalidske zaštite za korisnike iz reda HVO-a, a koji su se primjenjivali do dana stupanja na snagu ovoga Zakona, prestaje istodobno s primjenom Ugovora o uređivanju međusobnih odnosa u ostvarivanju prava stradalnika rata u Bosni i Hercegovini koji su bili pripadnici HVO-a i članova njihovih obitelji, koji se treba zaključiti između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske, a najkasnije do 31.12.2005. godine.

Isplata naknada iz stavka 3. ovog članka obavljat će se na postojeći način.

Članak 63.

Za korisnike koji ispunjavaju uvjete za ostvarivanje prava prema odredbama ovoga Zakona nadležni prvostupanjski organ će, po službenoj dužnosti, donijeti nova rješenja do 31.12.2004. godine.

Revizija prvostupanjskih rješenja, donijetih sukladno stavku 1. ovoga članka, bit će obavljena u roku od 12 mjeseci od dana donošenja rješenja, s tim što će nadležni prvostupanjski organ rješenja dostaviti na reviziju odmah po isteku roka za žalbu, a najkasnije u roku od tri mjeseca od dana donošenja rješenja.

Za korisnike osobne invalidnine VIII. - X. grupe revizija prvostupanjskih rješenja bit će obavljena najkasnije u roku od 12 mjeseci nakon isteka roka iz stavka 2. ovoga članka.

Revizija rješenja donijetih sukladno st. 1., 2. i 3. ovoga članka ne odgađa izvršenje rješenja u vremenu predviđenom za njihovo donošenje i reviziju.

Članak 64.

Federalni ministar donijet će propis kojim će biti određeni mjesno nadležni organ za rješavanje o pravima iz ovoga Zakona po zahtjevima osoba koje imaju prebivalište izvan teritorija Federacije Bosne i Hercegovine i propisat će uvjete pod kojima se tim osobama može obavljati isplata.

Ratnim vojnim invalidima, obiteljima poginulih, umrlih, nestalih branitelja, obiteljima umrlih ratnih vojnih invalida i demobiliziranim braniteljima s privremenim boravištem na teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine, po povratku u svoja ranija mjesta prebivališta u Republici Srpskoj ili Distriktu Brčko Bosne i Hercegovine, bit će osigurana prava koja su imali u mjestu privremenog boravišta, sukladno odredbama ovoga Zakona.

Članak 65.

Dobivena sredstva kao oblik pomoći državi ili pojedincu, namijenjena za osobna primanja određenih kategorija braniteljskih populacija, mogu biti upotrijebljena prema želji davatelja sredstava.

Korištenje sredstava iz stavka 1. ovoga članka regulirat će se međudržavnim sporazumom Bosne i Hercegovine i države davateljice sredstava.

Članak 66.

Federalno ministarstvo obrane/Federalno ministarstvo odbrane i Federalno ministarstvo unutarnjih poslova/Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova, u roku od 15 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, osnovati će povjerenstva koja će provjeriti i izdati nove potvrde, odnosno uvjerenja o svojstvu, okolnostima i načinu stradanja osoba iz članka 2. stavak 1. ovoga Zakona i iste dostaviti nadležnom

prvostupanjskom organu, najdalje u roku od 60 dana od dana podnošenja zahtjeva.

Po pribavljanju nove potvrde, odnosno uvjerenja iz stavka 1. ovoga članka, prvostupanjski organi su dužni donijeti rješenja o prestanku prava u roku od 30 dana od dana pribavljanja nove potvrde, odnosno uvjerenja, ukoliko bude utvrđeno da nije riječ o osobi iz čl. 3. i 4. ovoga Zakona.

Reviziju uvjerenja o svojstvu, okolnostima i načinu stradanja organi iz stavka 1. ovoga članka dužni su okončati do 31.12.2004. godine.

Članak 67.

Predsjednik Federacije Bosne i Hercegovine će, na usuglašeni prijedlog Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, u roku od 15 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, imenovati povjerenstvo za praćenje realiziranja revizije iz članka 66. stavak 1. ovoga Zakona.

Povjerenstvo iz prethodnoga stavka je ovlašteno, po potrebi, obavljati i neposredni uvid i kontrolu izdanih novih uvjerenja o pripadnosti i načinu i okolnostima stradanja pripadnika Oružanih snaga, nalaza i mišljenja liječničkih komisija, na temelju kojih se ostvaruju određena prava iz područja braniteljsko-invalidske zaštite.

U povjerenstvu iz stavka 1. ovoga članka moraju biti zastupljena sva tri konstitutivna naroda u Federaciji Bosne i Hercegovine, a predstavnici bošnjačkog i hrvatskog naroda na paritetnoj osnovi.

Povjerenstvo iz stavka 1. ovoga članka će poslove revizije okončati u roku od 18 mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Povjerenstvo će donijeti pravilnik o svome radu u roku od 15 dana od dana njegovog imenovanja.

Članak 68.

Zahtjevi za priznavanje prava na osobnu, obiteljsku invalidninu i uvećanu obiteljsku invalidninu, dodatak za njegu i pomoć od druge osobe i ortopedskog dodatka, podnijeti prije stupanja na snagu ovoga Zakona, rješavat će se pod uvjetima i na način utvrđen odredbama ovoga Zakona.

Članak 69.

Danom stupanja na snagu ovoga Zakona za osobe iz čl. 1., 2., 3. i 4. ovoga Zakona prestaje primjena: Zakona o osnovnim pravima vojnih invalida i porodica palih boraca ("Službeni list RBiH", br. 2/92, 6/94 i 13/94), Zakona o zaštiti pripadnika Teritorijalne odbrane i drugih branilaca Republike Bosne i Hercegovine ("Službeni list RBiH", br. 4/92 i 13/94), Zakona o izuzetnom materijalnom obezbjeđenju ratnih vojnih invalida i porodica poginulih boraca ("Službeni list RBiH", br. 33/95, 37/95 i 17/96) i Zakona o zaštiti vojnih invalida obitelji i poginulih i nestalih branitelja ("Narodni list HR-HB", br. 36/94 i 24/95).

Za osobe korisnike prava braniteljsko-invalidske zaštite u Federaciji Bosne i Hercegovine koje su svoja prava stekle do 06.04.1992. godine u primjeni ostaju: Zakon o osnovnim pravima vojnih invalida i porodica palih boraca ("Službeni list RBiH", br. 2/92, 6/94 i 13/94), Zakon o zaštiti boraca Narodno-oslobodilačkog rata ("Službeni list SRBiH", broj 35/90), Zakon o osnovnim pravima boraca Španjolskog nacionalno-oslobodilačkog i revolucionarnog rata od 1936. do 1939. godine ("Službeni list RBiH", br. 2/92, 6/94 i 13/94), Zakon o osnovnim pravima nosilaca "Partizanske spomenice 1941" ("Službeni list RBiH", br. 2/92, 6/94 i 13/94) i Zakon o osnovnim pravima lica odlikovanih "Ordenom narodnog heroja" ("Službeni list RBiH", br. 2/92, 6/94 i 13/94).

Članak 70.

Ovaj Zakon stupa na snagu narednoga dana od dana objave u "Službenim novinama Federacije BiH".

PREDSJEDATELJ
DOMA NARODA
PARLAMENTA FEDERACIJE BiH

Slavko Matić

PREDSJEDATELJ
ZASTUPNIČKOG DOMA
PARLAMENTA FEDERACIJE BiH

Muhamed Ibrahimović